

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН
ХОРОО

“АРДЧИЛСАН ЗАСАГЛАЛ СУДАЛГАА”-НЫ 2016-2019 ОНЫ ҮР ДҮН

УЛААНБААТАР ХОТ
2020

АГУУЛГА

БҮЛЭГ I. УДИРТГАЛ

- 1.1. Ардчилсан засаглал судалгааг явуулах шаардлага, үндэслэл
- 1.2. Судалгааны зорилго, ач холбогдол
- 1.3. Судалгааны арга зүй

БҮЛЭГ II. СУДАЛГААНЫ ҮНДСЭН ҮР ДҮН

- 2.1. Улс төр, эдийн засаг, санхүүгээс хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийн хараат бус байдлын талаарх иргэдийн үнэлгээ
- 2.2. Төр захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагаанд өгсөн иргэдийн үнэлгээ
- 2.3. Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний байгууллагын хүрээн дэх авлигын талаарх иргэдийн үнэлгээ

БҮЛЭГ I. УДИРТГАЛ

1.1 Ардчилсан засаглал судалгааг явуулах шаардлага, үндэслэл

Улсын Их Хурлын 2008 оны 1 дүгээр сарын 31-ний өдрийн 13 дугаар тогтоолд Мянганы хөгжлийн зорилтуудын хэрэгжилтийг хянах үзүүлэлт, арга зүйг боловсронгуй болгох, хэрэгжилтийг үзүүлэлт бүрээр дүгнэх, хяналт тавих, төрөлжсөн болон тусгайлсан мэдээллийн санг улсын хэмжээнд бий болгохыг Засгийн газар, Үндэсний статистикийн хороо, Авлигатай тэмцэх газар, Төрийн албаны зөвлөл, Хүний эрхийн үндэсний комисст тухайн үед үүрэг болгосон.

Мянганы хөгжлийн зорилтын 9 дүгээр зорилгын 3 шалгуур үзүүлэлт нь олон нийтийн үнэлгээний үзүүлэлт бөгөөд уг үзүүлэлтүүдийг олон улсын туршлага, санаачилгыг харгалзан Үндэсний статистикийн хороо (ҮСХ)-ноос тогтмол зохион байгуулдаг “Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа”-ны хавсралт (модуль) судалгаагаар цуглуулахаар ҮСХ-ны даргын 2008 оны 7 дугаар сарын 23-ны өдрийн 10/100 тоот тушаалаар судалгааны үзэл баримтлалыг баталсан.

"Ардчилсан засаглал судалгаа"-ны асуулгыг 2018 онд "Тогтвортой хөгжлийн зорилт"-ын шалгуур үзүүлэлтүүдээр баяжуулан шинэчилж, ҮСХ-ны даргын 2018 оны 9 дүгээр сарын 19-ний өдрийн А/98 тоот тушаалаар батлуулан мэдээлэл цуглуулалтад ашиглаж байна.

1.2 Судалгааны зорилго

Судалгааны үндсэн зорилго нь Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтын “Хүний эрхийг баталгаажуулах, ардчилсан засаглалыг хөгжүүлэх” 9 дэх зорилгын шалгуур үзүүлэлтүүд, Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хүрээнд дэвшүүлсэн “Чанартай боловсролыг дэмжих” 4 дүгээр зорилго, “Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах” 5 дугаар зорилго, “Энх тайван, шударга ёсыг цогцлоох” 16 дугаар зорилго, “Хөгжлийн төлөөх түншлэлийг бэхжүүлэх” 17 дугаар зорилгуудын хэрэгжилтийг үнэлэх зарим шалгуур үзүүлэлтүүдийг улс, бүс нутгийн түвшинд тодорхойлоход чиглэгдсэн.

1.3 Судалгааны арга зүй

Энэхүү судалгааны судлагдах нэгж нь ҮСХ-ноос сар бүр тогтмол явуулж байгаа “Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа”-нд хамрагдсан өрхийн 15, түүнээс дээш насны нэг гишүүн байна.

Судалгааны түүвэрлэлт нь “Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа”-ны дэд түүвэрлэлт бөгөөд түүврийн хэмжээ нь 2552 хүн юм. Түүвэрлэлтийг хийхдээ эхний шатанд ӨНЭЗС-нд сонгогдсон өрхүүдээс 2552 өрхийг түүвэрлэн сонгосон. Хоёр дахь шатанд тухайн өрхөд амьдарч буй 15, түүнээс дээш насны өрхийн гишүүдийн жагсаалтаас санамсаргүй тооны Кишийн хүснэгтийн аргыг ашиглан судалгаанд хамрагдах хүнийг сонгосон.

БҮЛЭГ II. СУДАЛГААНЫ ҮНДСЭН ҮР ДҮН

“Ардчилсан засаглал” судалгааг 2008 оны III улирлаас эхлэн явуулж буй бөгөөд энэ удаад 2016-2019 оны үр дүнг харьцуулан танилцуулж байна.

2.1 Улс төр, эдийн засаг, санхүүгээс хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийн хараат бус байдлын талаарх иргэдийн үнэлгээ

Хэвлэл, мэдээллийн эрх чөлөө нь хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийн улс төр, санхүү, эдийн засгийн хувьд хараат бус байдал хангагдсан эсэхээр илэрхийлэгдэнэ. Энэхүү хараат бус байдлын талаарх иргэдийн үнэлгээг 0-100 оноонд шилжүүлэн Зураг 2.1-д харууллаа. Оноо их байх нь иргэд хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл улс төр, эдийн засаг, санхүүгээс хараат бус байдаг, оноо бага байх нь хараат байдаг гэж үздэгийг илэрхийлнэ.

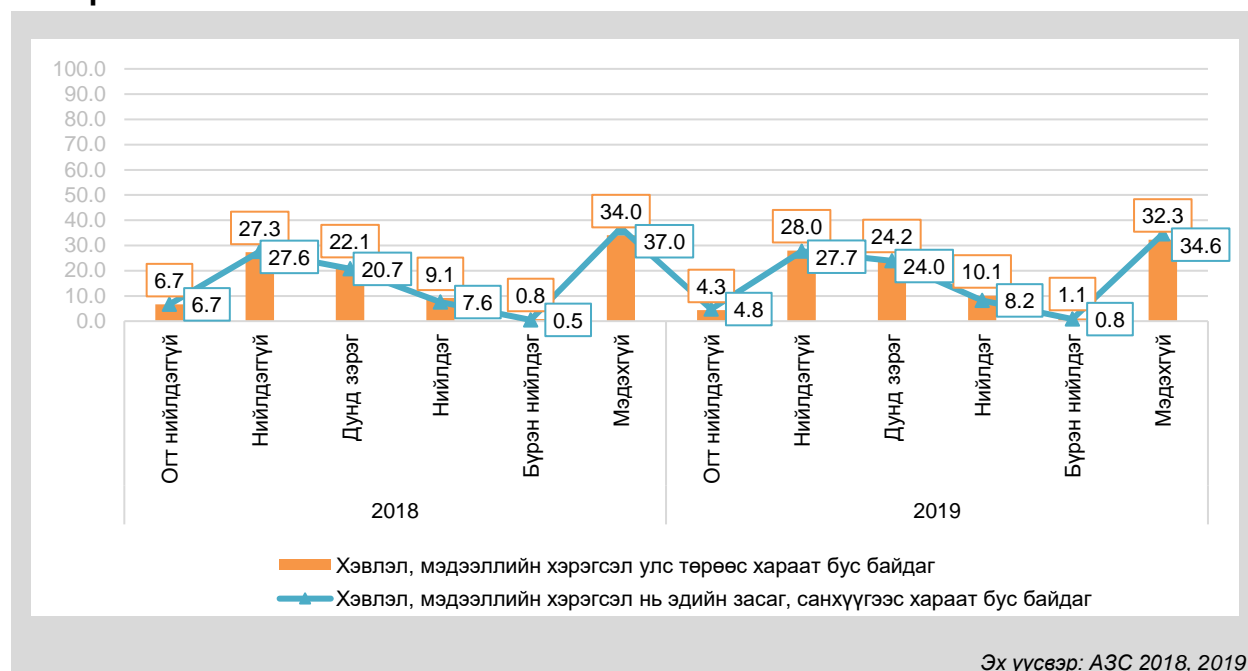
Зураг 2.1. Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийн улс төр, эдийн засаг, санхүүгээс хараат бус байдалд өгсөн иргэдийн үнэлгээ, оноогоор, 2016-2019 он

Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл улс төрөөс хараат бус байдаг гэдэгт итгэх иргэд нэмэгджээ. Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл улс төрөөс хараат бус байдаг гэдэгт иргэдийн өгсөн оноо 2016 онд 18 байсан бол 2019 онд 26 болж, эдийн засаг, санхүүгээс хараат бус байдаг гэдэгт 20-оос 22 болж өссөн байна.

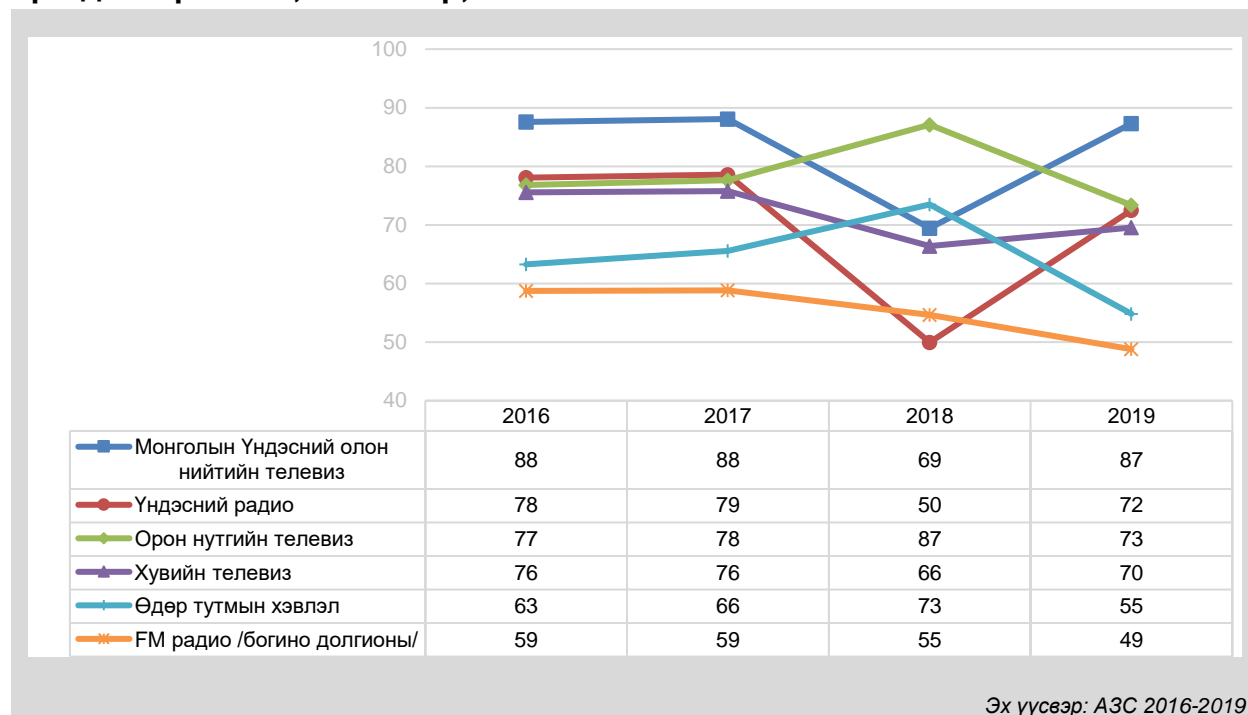
Нийт иргэдийн 34.0 хувь хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл улс төрөөс хараат бус гэдэгтэй санал нийлдэггүй гэж үзсэн байхад 9.9 хувь санал нийлдэг гэж 2018 онд хариулж байжээ. Энэ хувь 2019 онд 32.3, 11.2 хувь болж өөрчлөгдсөн эерэг хандлага байна. Харин 2018 онд нийт иргэдийн 34.0 хувь нь, 2019 онд 32.3 хувь нь энэ асуултад мэдэхгүй гэж хариулжээ (Зураг 2.2).

Зураг 2.2. Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийн улс төр, эдийн засаг, санхүүгээс хараат бус байдлын талаарх иргэдийн үнэлгээ, дүнд эзлэх хувиар, 2018, 2019 оноор

Хэвлэл, мэдээллийн байгууллагуудад итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээг 0-100 оноонд шилжүүлэн Зураг 2.3-т харууллаа. Иргэдийн өгсөн үнэлгээг 2016-аас 2019 оноор харьцуулж үзэхэд, үндэсний олон нийтийн телевизэд өгсөн үнэлгээ 88-87, үндэсний радиод өгсөн үнэлгээ 78-72, орон нутгийн телевизэд өгсөн үнэлгээ 77-73, хувийн телевизэд өгсөн үнэлгээ 76-70, өдөр тутмын хэвлэлд өгсөн үнэлгээ 63-55, FM радиод өгсөн үнэлгээ 59-49 оноо болж тус тус буурсан байна (Зураг 2.3).

Зураг 2.3. Хэвлэл, мэдээллийн байгууллагуудад итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээ, оноогоор, 2016-2019 он

2.2 Төрийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагаанд өгсөн иргэдийн үнэлгээ

Төрийн захиргааны дээд байгууллагууд, түүний дотор хууль сахиулах байгууллагуудын үйл ажиллагааны талаарх иргэдийн өгсөн хариулт нь төр, засагтаа хэр зэрэг итгэл хүлээлгэж буйг илэрхийлэх үзүүлэлт юм. Төрийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагааны талаарх иргэдийн үнэлгээг 0-100 оноонд шилжүүлэн Зураг 2.4-т харууллаа.

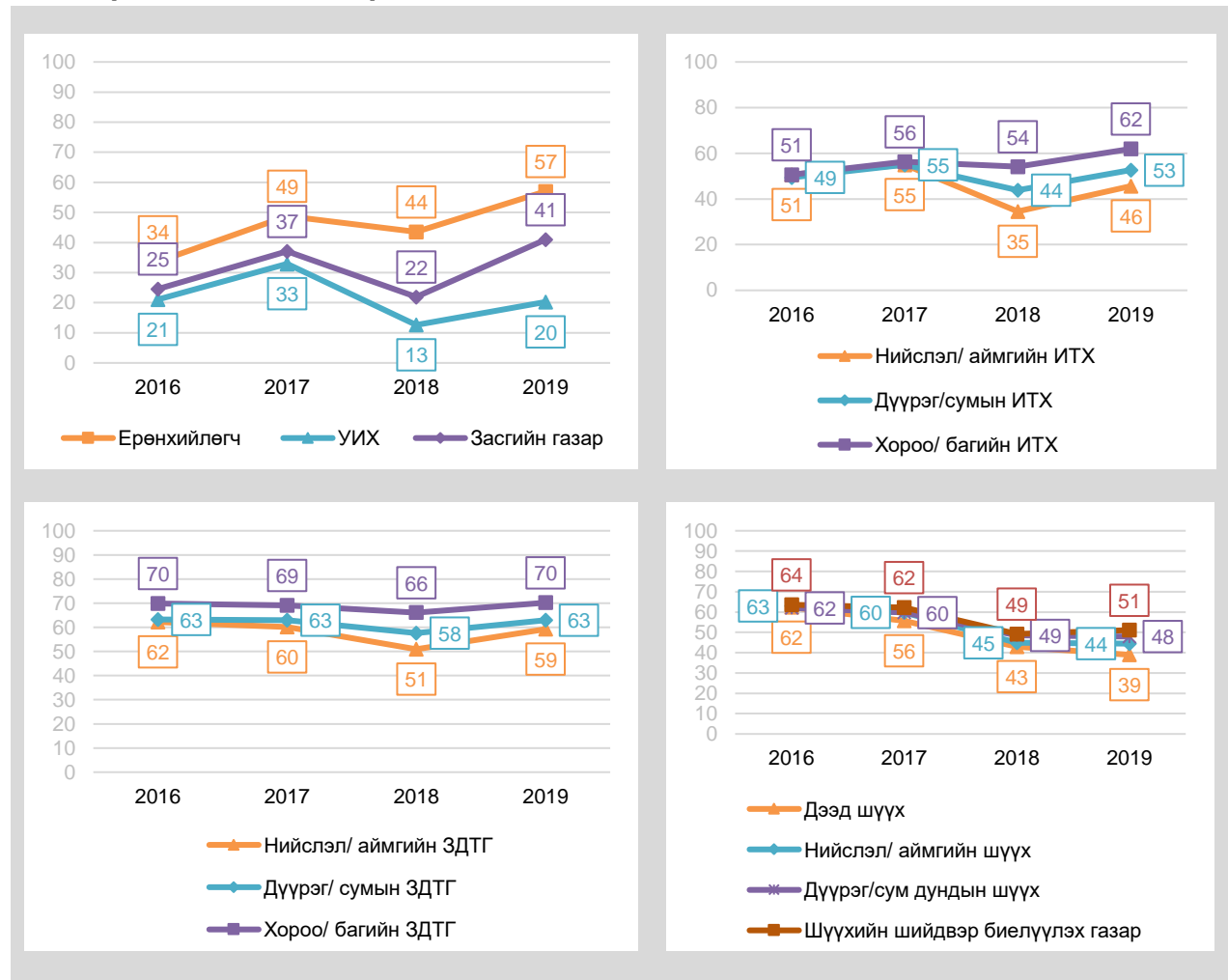
Төрийн эрх барих дээд байгууллагуудад өгсөн иргэдийн үнэлгээг харвал, Ерөнхийлөгчид өгсөн үнэлгээ 2016-2019 онд 34-57, Засгийн газарт өгсөн үнэлгээ 25-41 болж нэмэгдсэн бол Улсын Их Хуралд өгсөн үнэлгээ 21-20 болж буурчээ.

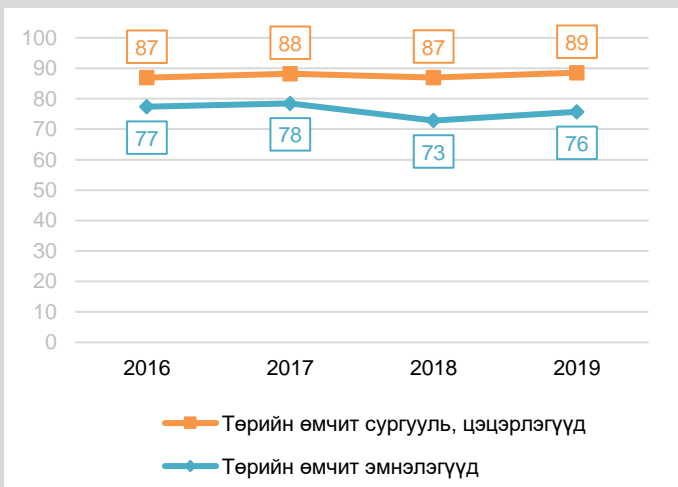
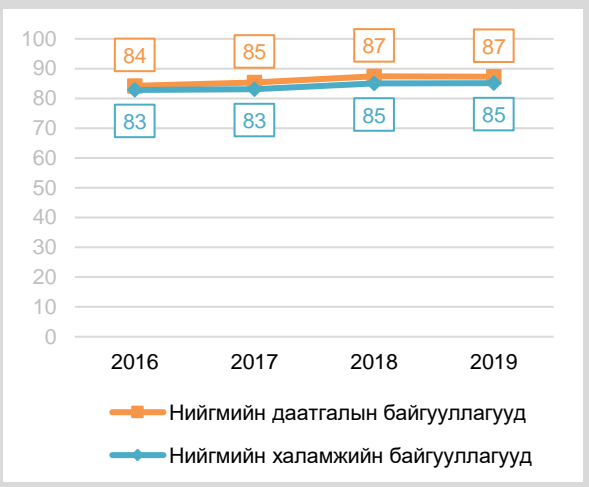
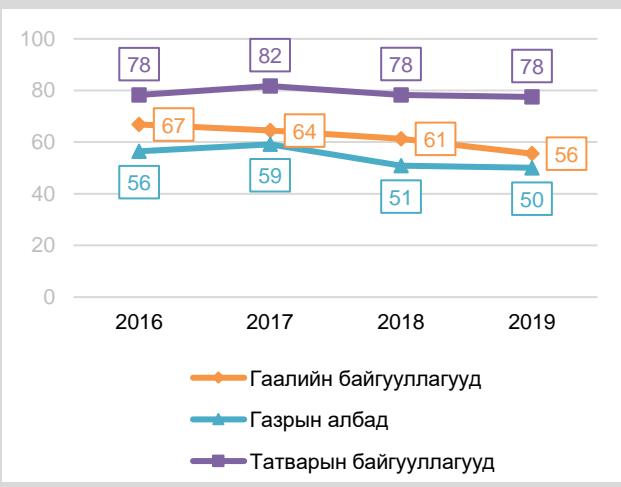
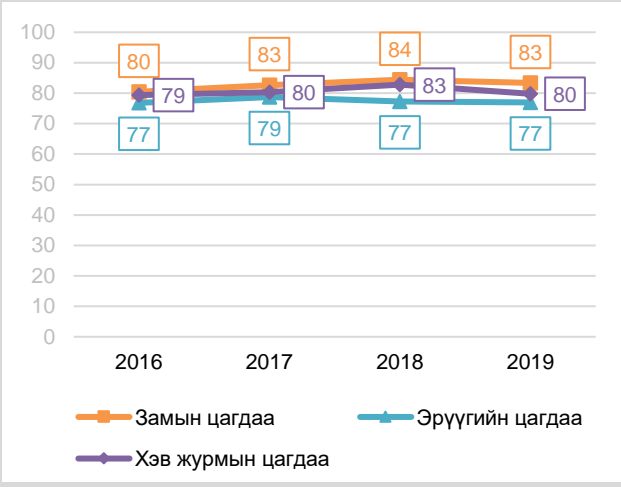
Шүүх засаглалын байгууллагуудад өгсөн иргэдийн үнэлгээг 2016-2019 оноор авч үзэхэд, Дээд шүүхэд өгсөн иргэдийн үнэлгээ 62-39, Нийслэл/аймгийн шүүхэд өгсөн үнэлгээ 63-44, Дүүрэг/сум дундын шүүхэд өгсөн үнэлгээ 62-48, Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх газарт өгсөн үнэлгээ 64-51 болж жил бүр буурсан хандлагатай байна.

Төрийн үйлчилгээний бусад байгууллагуудад өгсөн иргэдийн үнэлгээг 2016-2019 оноор харвал, Замын цагдаагийн албанд өгсөн үнэлгээ 80-83, Хэв журмын цагдаагийн албанд өгсөн үнэлгээ 79-80, Аудитын газарт өгсөн үнэлгээ 71-72, Нийгмийн даатгалын байгууллагад өгсөн үнэлгээ 84-87, Нийгмийн халамжийн байгууллагад өгсөн үнэлгээ 83-85 болж өссөн. Харин Авлигатай тэмцэх газарт өгсөн

үнэлгээ 53-34, Мэргэжлийн хяналтын газарт өгсөн үнэлгээ 62-56, Газрын албанд өгсөн үнэлгээ 56-50, Гаалийн байгууллагад өгсөн үнэлгээ 67-56 болж буурчээ. Иргэдийн эрүүгийн цагдаагийн алба, татварын албанд өгсөн үнэлгээнд өөрчлөлт орсонгүй.

Зураг 2.4. Төрийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагаанд иргэдийн өгсөн үнэлгээ, оноогоор, 2016-2019 он

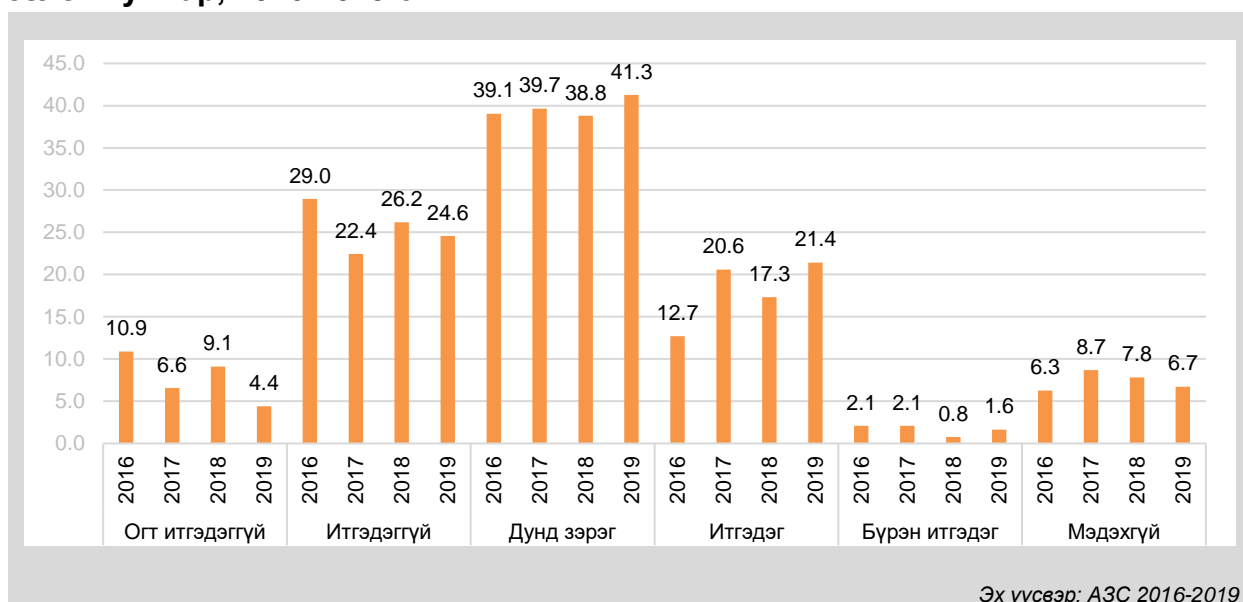

Эх үүсвэр: АЗС 2016-2019

Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурал, Засгийн газарт итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээг дүнд эзлэх хувиар нь гаргаж харууллаа.

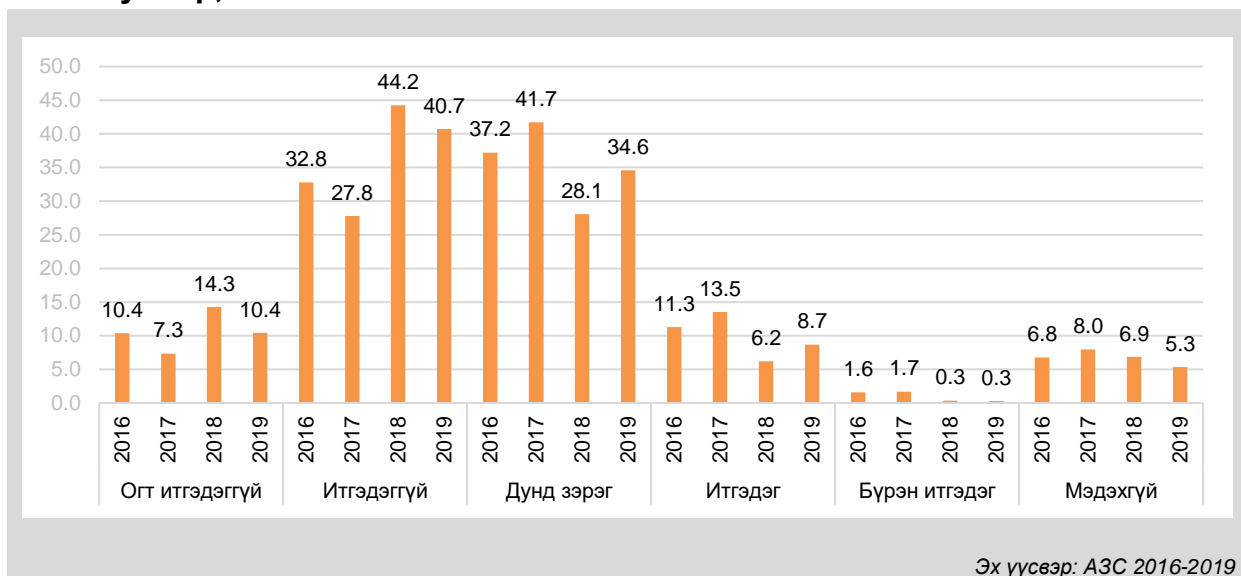
Ерөнхийлөгчид итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээг 2016-2019 оноор авч үзэхэд, ерөнхийлөгчид итгэдэггүй гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 39.9, 2017 онд 29.0, 2018 онд 35.3, 2019 онд 29.0 хувь, дунд зэрэг гэж хариулсан иргэдийнх 2016 онд 39.1, 2017 онд 39.7, 2018 онд 38.8, 2019 онд 41.3 хувь, итгэдэг гэж хариулсан иргэдийнх 2016 онд 14.8, 2017 онд 22.7, 2018 онд 18.1, 2019 онд 23.0 хувьтай байна. Харин мэдэхгүй гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 6.3, 2017 онд 8.7, 2018 онд 7.8, 2019 онд 6.7 хувьтай байна (Зураг 2.5).

Зураг 2.5. Ерөнхийлөгчид итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээ, дүнд эзлэх хувиар, 2016-2019 он

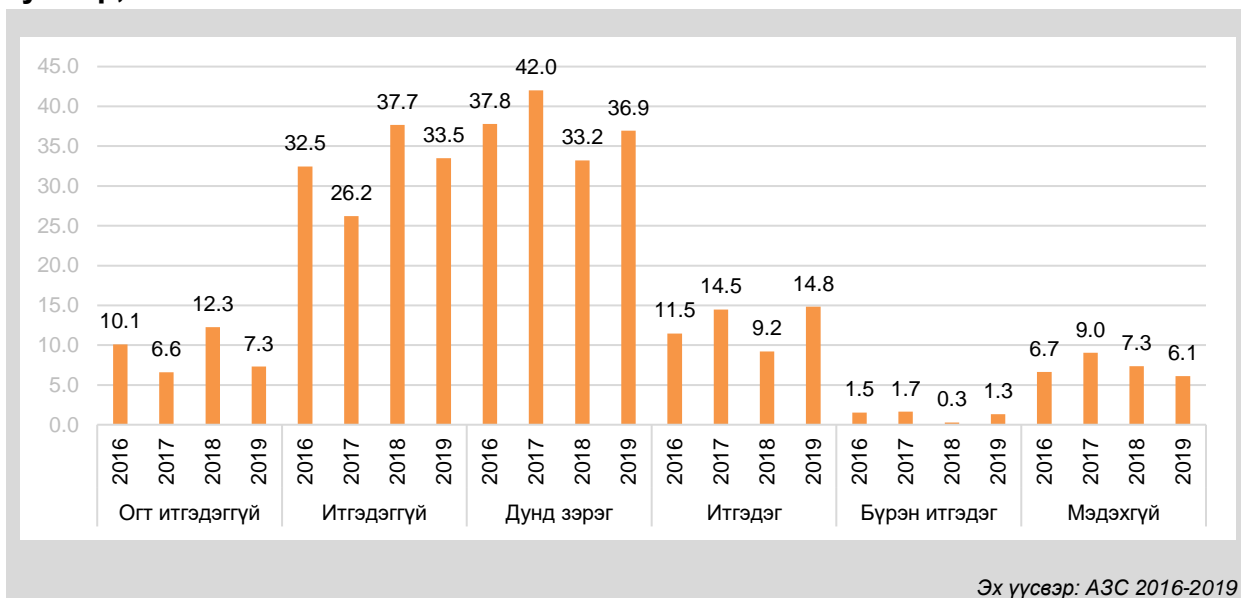
Улсын Их Хуралд итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээг 2016-2019 оноор авч үзэхэд, итгэдэггүй гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 43.2, 2017 онд 35.1, 2018 онд 58.5, 2019 онд 51.1 хувь, дунд зэрэг итгэдэг гэж хариулсан иргэдийнх 2016 онд 37.2, 2017 онд 41.7, 2018 онд 28.1, 2019 онд 34.6 хувь, итгэдэг гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 12.9, 2017 онд 15.2, 2018 онд 6.5, 2019 онд 9.0 хувьтай байна (Зураг 2.6).

Зураг 2.6. Улсын Их Хуралд итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээ, дүнд эзлэх хувиар, 2016-2019 он

Засгийн газарт итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээг 2016-2019 оноор авч үзэхэд, итгэдэггүй гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 42.6, 2017 онд 32.8, 2018 онд 50.0, 2019 онд 40.8 хувь, дунд зэрэг гэж хариулсан иргэдийнх 2016 онд 37.8, 2017 онд 42.0, 2018 онд 33.2, 2019 онд 36.9 хувь, итгэдэг гэж хариулсан иргэдийнх 2016 онд 13.0, 2017 онд 16.2, 2018 онд 9.5, 2019 онд 16.1 хувьтай байна. Харин мэдэхгүй гэж хариулсан иргэдийнх 2016 онд 6.7, 2017 онд 9.0, 2018 онд 7.3, 2019 онд 6.1 хувьтай байна (Зураг 2.7).

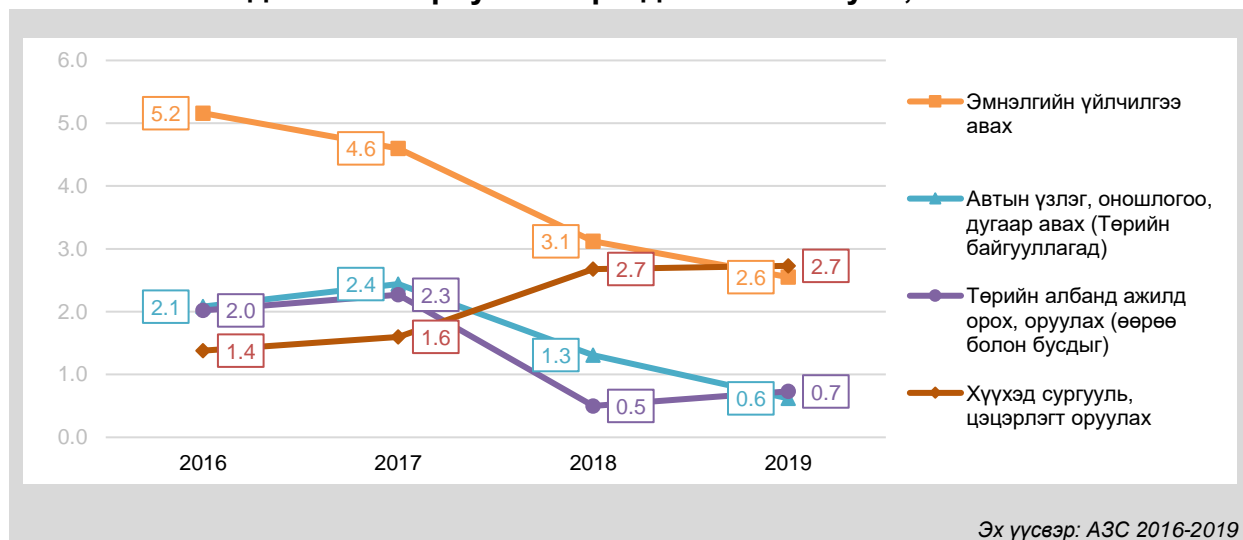
Зураг 2.7. Засгийн газарт итгэл хүлээлгэж байгаа иргэдийн үнэлгээ, дүнд эзлэх хувиар, 2016-2019 он

2.3 Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний байгууллагын хүрээн дэх авлигын талаарх иргэдийн үнэлгээ

Судалгаанд оролцсон иргэдээс сүүлийн 12 сард төрийн захиргаа болон үйлчилгээний байгууллагаас үйлчилгээ авсан эсэхийг асууж, “Тийм” гэж хариулсан бол тухайн иргэдээс үйлчилгээ авах үед авлига ажиглагдсан эсэхийг тодруулж асуусан (Зураг 2.8). Уг асуултыг асуухдаа төрийн захиргааны болон төрийн үйлчилгээний байгууллагаас үйлчилгээ авах тохиолдол бүрээр нэр зааж асуусан бөгөөд авлига ажиглагдсан гэж түлхүү хариулсан үйлчилгээний төрлөөр үр дүнг харууллаа.

Зураг 2.8. Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний байгууллагын хүрээнд авлига ажиглагдсан гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь, 2016-2019 он

Сүүлийн 12 сард эмнэлгийн үйлчилгээ авахад авлига ажиглагдсан гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 5.2, 2017 онд 4.6, 2018 онд 3.1, 2019 онд 2.7 хувь байна. Төрийн байгууллагад автын үзлэг, оношилгоо, дугаар авахтай холбоотой асуудлыг шийдэх үед авлига ажиглагдсан гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 2.1, 2017 онд 2.4, 2018 онд 1.3, 2019 онд 0.6 хувь, хүүхэд сургууль, цэцэрлэгт оруулах үед авлига ажиглагдсан гэж хариулсан иргэдийн эзлэх хувь 2016 онд 1.4, 2017 онд 1.6, 2018-2019 онд 2.7 хувьтай байна.